

Vilniaus reformatų žinios

Kai Vyriausiasis Ganytojas pasirodys, jūs gausite nevystantį garbės vainiką / 1Petr.5,4 /

2000m. lapkritis Vilniaus ev. reformatų parapijos ir seniūnų tarybų informacinis leidinys Nr. 10(22)

Dėl amžinojo vainiko

Kiekvienas, kuris dalyvauja rungtynėse, nuo visko susilaiko: anie, kad gautų pragaištantį vainiką, o mes - nepragaištantį. /1Kor.9,25/

Apaštalas Povilas apibūdina krikščionio gyvenimą bėgiko lenktynėmis. Senovės Korinto gyventojai turėjo tokį paprotį. bėgimo varžybos vykdavo netoli Korinto miesto ir apaštalas Povilas žinojo, kad korintiečiai tokį palyginimą supras. Jie žvelgė į šituos užsispyrėlius sportininkus kaip į tokius žmones, kurie daug ko išsižadėdavo, ir kurie reikalavo daug pasiryžimo ir pastangų iš savo kūno, kad jį galėtų valdyti ir taip taptų nugalėtojais bėgimo varžybose. Ar tai tinkamas įvaizdis krikščionio gyvenimui palyginti? Ar tikinčiajam Dievas nedovanoja visa tai iš laisvos malonės? Niekas kitas kaip tik apaštalas Povilas taip negarbino ir neskelbė laisvos ir nepelnomos Dievo malonės. Tačiau apaštalui Povilui taip pat buvo aišku, kad krikščionio gyvenimas negali būti sustingęs ir ramus, kad čia daug labiau negu žemiškuose dalykuose reikalingas veikumas.

Mūsų dienų krikščionys savo veiklumą kreipia į pašalinius dalykus, o svarbieji visai išleidžiami iš akių. O kaip tik svarbu, kad krikščionis savo asmeniniame gyvenime siektų tikslo belavindamas save susilaikyme ir griežtume bet kokiam kūno patogumui ir malonumui. Šioji kova neliks be vaisių, tai yra kova, kurią krikščionis kovoja, kad nugalėtų ir pajungtų visas savo vidines jėgas. Juk ir bėgikas tik per susilaikymą ir daug ko atsižadėjimą pilnai užgrūdina bei valdo savo kūną ir gali tikėtis tapti nugalėtoju. Kaip dažnai "evangeliškoji laisvė" netinkamai suprantama ir manoma, kad galima visą daryti kam kas patinka, visai neklusant, ar pats sau kenkia, papiktina kitus ir daro negarbę Dievo vardui.

Tas, kas ir kovoja, nevainikuojamas, jei jis nekovoja tinkamai. Todėl reikia veikti, susilaikyti, pasiaukoti. Apaštalas mums duoda kaip pavyzdį sportininko kovingumą ir jo pasiryžimą aukotis vardan tikslo. Reikia stengtis krikščioniui įgyti rimtą, pašventintą būdą. Reikia neleisti pasaulio išminčiai savęs apakinti, bet laikytis kuklaus Biblijos tikėjimo, nepaisant visų veikimų iš aplinkos. Visais gyvenimo atvejais reikia rodyti dorovinę rimtį, net doroviškai išblukusiųjų tarpe. Reikia reikšti tikrą krikščionišką meilę ir nuoširdžiai dėtis prie mažo tikrų krikščionių būrelio, nepaisant jo silpnybių ir netobulumų. Pagaliau reikia džiugia širdimi atsisakyti ir nuo leistinų gyvenimo malonumų ir pasiduodančiai iškęsti kryžiaus mokykloje. Jei taip įtempiamos visos jėgos ir vengiama pusėtinumo, nugalėjimas užtikrinamas, nes nuo pasiaukojimo ir atsidavimo priklauso vainiko įgijimas.

Dėl amžinojo vainiko! Argi mes neturėtume panaudoti visų savo jėgų? Argi turėtų mus gėdinti koks nors fanatikas sportininkas kas liečia atsidavimą ir pasiaukojimą? *Amen.*

Kun. Povilas Jakubėnas, 1940 m.

Pamokslas perspausdintas iš "Sėjėjo" Nr.3 (346), 1940 m. vasario 1d.

Šlovingas Tu

*Aš naują giesmę giedu Tau,
Nes Tau jau gyvenu.
Sakau, kad Tau, jau amžiais Tau,
Tik Tau aš gyvenu.*

*Tu pagimdei mane dar syk,
Tu praveri akis,
Tau sako – amžinas esi,
Tik Tau, šlovingas Tu.*

Žilvinas Žižiūnas

Toliau tęsiame spausdinimą ištraukų iš išeivijos superint. kun. Povilo Dilio /1905-1995/ straipsnio "Kas yra reformatas", išspausdinto "Mūsų sparnuose" Nr.8-9, 1954 m.

KAS YRA REFORMATAS

EVANGELIKŲ REFORMATŲ TIKĖJIMO PAGRINDAI

Pabaiga

Vienas svarbiausių reformatų tikėjimo klausimų yra *išteisinimo klausimas*. Klausimas, ar pats žmogus gali pelnyti sau amžiną gyvenimą, ar išganymą jis tegauna per Dievo malonę, - jau seniai jaudino žmoniją. Naujasis Testamentas, o ypač apaštalo Povilo teologija aiškina, kad Dievas taip myli žmoniją, kad nuodėmes iš malonės atleidžia, bet ne už nuopelnus arba pinigus (Apd. 8.20). Išteisinimas "iš malonės" tapo svarbiausiu Reformacijos šūkiu. Išteisinimas reformato sąvokoje yra ne vien Dievo dovanotas nuodėmių atleidimas, bet ir visiškas vidujinis žmogaus atgimimas. Žmogus tampa teisus prieš Dievą vien per *tikėjimą Jėzumi Kristumi ir Jo malonę*. Be Dievo *išteisinimo malonės* žmogus vien savo nuopelnais negali pelnyti išganymo, nes, jei geri darbai - pasninkai, kūno marinimas ir panašios religinės praktikos galėtų žmogui padėti gauti išganymą, tai tarp žmonių ir Dievo susidarytų panašūs santykiai į prekybą... Tokia pažiūra nesutinka su Šv.Raštu. (Rom.3.28, Ef. 2,8-9). Kiekviena malda, kiekvienas pasikalbėjimas su Dievu turi būti pradedamas atgaila. Visas reformato gyvenimas turi būti nuolatinė atgaila. Atgailauti privalome ne per dvasinius Bažnyčios tarnus, bet betarpiškai Dievui.

Reformacija, remdamasi Petro pirmo laiško 2:5,9 ir Pauliaus laiško hebrajams 13, 15-16 įvedė į Bažnyčią visuotinę kunigystę. Taigi, *visi tikintieji yra kunigai*. Dvasininkas reformatų Bažnyčioje yra pašauktas skelbti Evangeliją, dalyti Sakramentus ir atlikti kitas religines apeigas.

Reformatas privalo tvirtai tikėti, kad kūnui mirus nesibaigia dvasinis žmogaus gyvenimas. Iš esmės žmogaus prigimtis susideda iš trijų dalių: a) fizinio kūno, b) sielos ("psyche" t.y. reiškianiai kaip meilė, ilgesys, liūdesys ir t.t.) ir c) dvasios, t.y. nemirtingo prado, kuri Dievas įkvėpė žmogui. Kūno ir sielos gyvenimas baigiasi kartu su žmogaus fizine mirtimi. Reformato teologija, taip kaip ir kitos teologijos, dažnai dvasią vadina "siela" ir tos abi sąvokos laikui bėgant taip susiplakė, kad kalbama apie sielos nemirtingumą, o galvojama apie dvasią. Nesusipratimams išvengti reikia aiškiai pasakyti, kad tik mūsų *dvasia gyvena po mirties*. Todėl pasmerkimas ir kančios pragare nėra fizinės ar psichinės kančios, bet įsisąmoninimas, kad mūsų dvasia tapo išjungta iš bendravimo su Dievu. *Reformatas laikosi pažiūros, kad miręs priklauso Dievui ir tik Dievas galės spręsti apie jo dvasios likimą*. Reformatas tiki Prisikėlimu ir tai supranta kaip *Prisikėlimą praskaidrintame kūne* ("soma"), panašiam į pašlovinimą Jėzaus kūną (1 Kor. 15,52-52).

Superintendentas kun. Povilas Dilys

Kuris principas teisingesnis: a) visų krikščionių susivienijimas į vieną Bažnyčią ar b) totalinis susiskaldymas, kur kiekvienas krikščionis savyje turi savo atskirą Bažnyčią ?

Atsakė kun. J.Barčiuk Abu principai neteisingi: a) krikščionys negali būti suvienyti vienoje Bažnyčioje, o tik Kristuje ir b) atskiras žmogus negali būti Bažnyčia, nes Bažnyčia yra surinkimas.

Ar yra neigiamas kelias, jei žmogus siekia susipažinti su visomis krikščioniškomis Bažnyčiomis ir tuo būdu artėti prie Dievo ?

Atsakė kun. J.Barčiuk: Jei žmogus lanko visas Bažnyčias tik dėl orientacijos, tai tame nieko blogo nėra. Bet jei jis per visas Bažnyčias vaikščiodamas mano priartėti prie Dievo, tai jis klysta, nes į Dievą tėra tik vienas kelias – per Jėzų Kristų /Jon. 14,6/.

Perspauzdinta iš klausimų – atsakymų skyrelio "Mūsų sparnuose" Nr. 8-9, 1954 m., kuri vedė kuratorius.Mykolos Plepys /1891 - 1969/.

Purenant Reformacijos istorijos dirvonus

Šių metų spalio 18 d. Lietuvos istorijos instituto ir Vytauto Didžiojo universiteto viešame doktorantūros posėdyje Vilniuje apgynė daktaro disertaciją Klaipėdos universiteto dėstytojas Arūnas Baublys. Disertacijos tema: „Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios Sinodas: organizacija, bažnytinė savivalda ir konfesinės inteligentijos formavimas 1795-1830 metais“.

Disertacijoje buvo nagrinėta problema, kaip tuometinis aukščiausias Lietuvos ev. reformatų Bažnyčios valdymo organas - Sinodas prisitaikė prie pakitusių politinių, socialinių ir tikiybinių sąlygų, sprendžiant savivaldos, vidinės organizacijos ir švietimo klausimus, žlugus Lietuvos Didžiajai Kunigaikštystei ir Lietuvai patekus į Rusijos imperijos sudėtį. Tyrimo eigoje buvo nustatyta, kokie įvyko pokyčiai Sinodo veikloje, kaip keitėsi konfesinė savivalda ir kaip tai veikė konfesinės inteligentijos formavimą. Išryškinta, kokie pokyčiai vyko ir paties Sinodo organizacijoje, kaip keitėsi Bažnyčios valdymo ir administravimo struktūros, kokią įtaką Sinodo veikloje turėjo dvasininkai ir pasauliečiai, nagrinėta Sinodo administracinė ir teritorinė sistemos bei santykiai su valstybe.

Nurodytas tyrinėjimo laikotarpis pasirinktas todėl, kad po Lietuvos - Lenkijos padalijimo 1795 m. iki 1830 metų buvo užbaigtas Bažnyčios ir valstybės abipusių santykių sureguliuavimas, valstybės buvo pripažintos ir aprobuotos Bažnyčios valdymo ir vykdomosios struktūros. Tyrimui pirmą kartą buvo panaudoti 1795-1830 m. Sinodų nutarimai.

Rengiant disertaciją, autorius sugebėjo pasinaudoti išblaškyta Sinodo archyvine medžiaga, kuri po Antrojo pasaulinio karo atsidūrė Lietuvos Mokslų Akademijos bibliotekoje (1174 dokumentai, apimantys 1429 - 1944 metus), Lietuvos nacionalinėje M.Mažvydo bibliotekoje (XVI-XX a., apie 2000 dokumentų), Biržų krašto muziejuje „Sėla“ sukauptais fondais (3099 vienetai, apimantys 1563-1940 metus). Taip pat pasinaudota Lietuvos ev. liuteronų Bažnyčios konsistorijos archyvu, Varšuvos ev. reformatų Bažnyčios bibliotekos fondais, Didžiąja Agenda (1637m.) ir daugeliu kitų publikuotų šaltinių.

Analizė parodė, kad 1795-1830 m. Sinodas išlaikė tradicinę nuostatą Sinodus rengti kiekvienais metais, išsaugojo sinodinę ev. reformatų bažnyčios savivaldą. Sinodo sušaukimo laiką ir vietą nustatydavo pats Sinodas, o priimtas nutarimas buvo patvirtinamas atskiru kanonu, suteikiant sprendimui Bažnyčios įstatymo statusą. Sinodų nutarimų kopijas gaudavo visi distriktai Distriktų delegacijų nariai, dalyvavusieji Sinode, kiekvienas pasirašydavo po Sinodų nutarimais, tačiau balsavimuose turėjo paklusti distrikto vadovų nuomonei. Tik Sinodo kuratoriai buvo laisvi ir nevaržomai galėjo balsuoti visais Sinode svarstomais klausimais. 1795-1830 m. Sinodas suteikė kuratoriaus vardą net 43 asmenims.

Parapijų ir distriktų lygmenyje Sinodas išsaugojo tradiciškai susiklosčiusį savivaldos mechanizmą, kuris buvo realizuojamas distriktų sesijų pagalba. Parapijose savivaldą garantavo distriktų sesijose išrinkti ir Sinode patvirtinti pasaulietiniai senjorai, kurie kartu su Sinodo paskirtu kunigu - parapijos administratoriumi, kolegialiai tvarkė parapijų reikalus. Kolegialiu ir paritetiniu pagrindu dirbo kuratorių sesija, kolegija, komisijos, kitos savivaldos grandys. Tačiau buvo vis sunkiau susidoroti su didėjančių problemų srautu. Todėl tarpsinodiniam valdymui buvo sukurta sinodo kolegija Vilniuje, suteikiant jai didelę valdžią, įskaitant Sinodo atstovavimą valstybės institucijose. Valstybė pripažino Sinodo savivaldos sistemą (Vilniaus kolegija) ir suteikė jai valstybinės įstaigos statusą. Lietuvos ev. reformatų Bažnyčia išliko savarankiška ir nepavaldi kitoms bažnytinėms struktūroms.

Sinodo iniciatyva 1799 m. iš buvusių 6 distriktų buvo suformuoti 4-ri (Vilniaus, Žemaitijos, Baltarusijos ir Užnemunės), vietoj 27 parapijų - 25 parapijos. 1825 m. Užnemunės distriktas buvo pavadintas Gardino distriktu. Kiek vėliau bendras parapijų skaičius sumažėjo iki 18. Rusijos imperijai sugriežtinus valstybinę sieną, Lietuvos ev. reformatų Bažnyčia buvo priversta atsisakyti Lenkijos teritorijoje jai priklausiusių Seirijų, Zabudovo, Vengrovo ir Sidros parapijų.

Disertacijoje pažymėta, kad religinėse apeigose šiuo laikotarpiu išliko tradicinė, beveik nepakitusi liturgija, nors buvo nevengiama ir kai kurių pokyčių.

Disertacijoje pateikta 1795-1830 m. ev. reformatų Bažnyčioje dirbusių dvasininkų sąrašas pagal distriktus ir parapijas. Konstatuota, kad labai trūko dvasinių darbuotojų, bet buvo išlaikyta tradicinė lektorių, diakonų ir kunigų gradacija. Dauguma į kunigus ordinuotų asmenų turėjo universiteto išsilavinimą, dažniausiai įgytą Karaliaučiuje ir Marburge. Sinodas siekė glaudžiau integruoti bažnyčią ir mokyklą, konfesinės inteligentijos ugdymui pasitelkdamas dvasinius darbuotojus. Disertacijos autoriaus nuomone, parapijų skaičiaus mažėjimą iš esmės lėmė kunigų stygius. Sinodas rėmė dvasininkus ir jų šeimas pagal parengtą sistemą. Dvasinių darbuotojų drausmės klausimai (konfesiniai, moraliniai ir kt.) buvo nuolatinis Sinodo rūpestis.

Atskira disertacijos dalis skirta sinodo vykdytoms švietimo priemonėms: bažnyčios žinioje buvusių pradinių ir vidurinių mokyklų tinklo administravimui, valdymui, pedagogų skyrimui, darbo sąlygų sudarymui, vykdomų priemonių finansavimui ir kt.

Tyrimo duomenys rodo, kad parapijinės pradžios mokyklos veikė beveik prie kiekvienos didesnės parapijos. Kėdainių ir Slucko vidurinėse mokyklose buvo rengiami pradinių mokyklų mokytojai. 1824 m. uždarius Kėdainių mokyklą, susilpnėjo konfesinė švietimo sistema. Sinodas daugiau dėmesio skyrė mokymuisi Slucke ir studijoms Dorpatu (Tartu, Estija) universitete. Naujo Slucko mokyklos pastato statyba byloja, kad sinodas visomis išgalėmis stengėsi išlaikyti savo žinioje paskutinę konfesinę vidurinę mokyklą. Disertacijoje pateikiamas Sinodo stipendininkų sąrašas.

Sinodas neturėjo galimybės įsteigti savo spaustuvės, todėl knygos ir toliau buvo spausdinamos Karaliaučiuje arba Mintaujoje. Reformatų konfesiniai raštai buvo rašomi lietuvių ir lenkų kalbomis. Parapijos, esančios Gudijoje, tokius raštus gaudavo tik lenkų kalba. Buvo parengtas naujas lietuviškas ir lenkiškas giesmynai, kuriuose buvo atsisakyta iki tol vyravusių psalmių tekstų.

Disertantas, išnagrinėjęs 1795-1830 m. Sinodo organizacinę struktūrą, Sinodo ir valstybės santykius, dvasinę konfesijos sistemą ir konfesinių raštų leidybos klausimus bei vykdytą tuo metu švietimo politiką, padarė išvadą, kad Lietuvos ev. reformatų Bažnyčios Sinodas, remdamasis tradicine sinodine santvarka, pagrįsta Didžiosios Agendos (1637 m.) ir Sinodo kanonų teisės nuostatomis, išsaugojo plačią Sinodo ir visos Bažnyčios savivaldą, kurios autonomija buvo įteisinta valstybės įstatymu. Sinodas išliko aukščiausia konfesinės savivaldos institucija, galinčia formuoti savarankišką konfesinę savivaldos politiką.

Šio laikotarpio Sinodo veikloje išryškėjo siekimas išsaugoti Sinodų rotacijos principą distriktuose, nutarimų ir priimtų sprendimų viešumą bei Sinodų rengimo periodiškumą. Dvasiniame gyvenime vyravo teologinė ortodoksija (Bažnyčios nuostatų pripažinimas ir griežtas jų laikymasis), pagrįsta Didžiosios Agendos ir kanonų laikymusi. Išryškėjo pozityvi lietuvių kalbos vartojimo nuostata, kuri skatino lietuviškos religinės literatūros kūrimą. Švietimas tapo viena svarbiausių reformatų Bažnyčios vidaus gyvenimo dalimi.

Disertacija vertinga tuo, kad remiantis pateiktais teiginiais ir išvadomis, bus galima toliau tirti to meto visuomenės ir tarpkonfesinių santykių raidą, kuri neretai netgi istorikų nušviečiama tendencingai. Šio darbo pagrindu numatoma skaityti paskaitų kursą Klaipėdos universiteto studentams, studijuojantiems evangelikišką teologiją. Pasiūlyta disertaciją išleisti atskiru leidiniu.

Iš disertacijos teiginių gali susidaryti vaizdas, kad ev. reformatų Bažnyčioje buvo griežta cenzūra, analogiška, kaip katalikų Bažnyčioje. Bet cenzoriaus paskirtis reformatų Bažnyčios Sinode - tik sekti, kad Sinodo eigoje nebūtų priimami sprendimai, prieštaraujantys Bažnyčios nuostatomis ir valstybės įstatymams.

Taigi turime dar vieną rimtą mokslinį darbą Reformacijos tema po to, kai prieš penkerius metus telšietis V. Vaišvila Vilniaus valstybiniame universitete apgynė daktaro disertaciją tema „Reformacija Žemaitijoje XVI a. antroje pusėje“. Belieka palinkėti, kad Reformacijos Lietuvoje dirvonus ir toliau sėkmingai parentų mokslo darbuotojai.

Jonas Jasiukėnas

Susitikimas su Bažnyčios kuratorium

Šių metų spalio 28 d. įvyko Lietuvos reformacijos istorijos ir kultūros draugijos tarybos posėdis. Čia šiltai sutiktas dalyvavo iš Kanados rugpjūčio mėnesį sugrįžęs į Lietuvą pastoviai gyventi išeivijos ev. reformatų Bažnyčios kuratorius p. Petras Jaunius (Januševičius). Svečias grįžo su dukra Violeta bei žmona Stefanija, kuri, deja, į Tėvynę atvyko jau besiilsint jos palaikams urnoje. Posėdžio dalyviai taip pat su pagarba prisiminė rugsėjo 30 d. Čikagoje mirusį „Mūsų Sparnų“ žurnalo redaktorių, poetą Mykolą Zablocką.

Draugijos tarybos pirmininkas prof. Sigitas Kregždė pranešime apžvelgė, kas buvo nuveikta per keleris praėjusius metus, pažymėjo, kad pastarieji metai buvo turtingi leidinių Reformacijos istorijos tematika. Tai draugijos narės, humanitarinių mokslų daktarės, docentės Ingės Lukšaitės kapitalinis veikalas „Reformacija Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje ir Mažojoje Lietuvoje“, pasirodęs 1999 metais. Netrukus išeis prof. Jono Aničo knyga apie Reformacijos ir valstybės veikėjus Martyną ir Joną Yčus. Šiek tiek įstrigo leidimas knygos, skirtos Papilio reformatų mokyklos 400-sioms įsteigimo metinėms paminėti. Rengiama knyga apie 1998 m. Kėdainiuose įvykusią konferenciją - „Knigos Noboznistės Krikščioniszkos“ 1653 metais išleidimo paminėjimą. Nors nemažai jau įdėta darbo, bet užsitęsė leidinio apie Vilniaus evangelikų kapines parengimas. Pasidžiaugta, kad Klaipėdos universiteto dėstytojas Arūnas Baublys spalio 18 d. apgynė daktaro

disertacija, kurioje nagrinėjo ev. reformatų Bažnyčios padėtį 1795-1830 metais, kai Lietuva buvo įjungta į Rusijos imperijos sudėtį.

Nemaža neišspręstų problemų organizuojant Reformacijos muziejų. Reikėtų, kad bent pajudėtų paminklo Reformacijai Vilniuje projektavimo, sklypo įforminimo ir kiti darbai.

Svečias p.Petras Jaunius, kilęs iš Papilio parapijos, papasakojo apie save, savo sunkų ir pavojingą kelią, kai jam 1944 metais teko trauktis nuo artėjančių bolševikų į Švediją. Po penkerių metų jis paliko Švediją ir išikūrė Kanadoje. "Pradžioje teko dirbti pačius juodžiausius darbus: už 68 centus per valandą teko mazgoti grindis, šluoti" - prisiminė svečias. Metams bėgant padėtis gerėjo, atsirado santaupų. Už savo lėšas p.Jaunius yra išleidęs 4-ias lietuvių autorių knygas, tame skaičiuje I.Simonaitytės „Aukštųjų Šimonių likimas“. Draugijos organizuojamam muziejui p. Jaunius paaukojo grožinės literatūros knygų, enciklopedijų. Jis ir toliau pasiryžęs padėti draugijai ir parapijoms finansiškai konkrečioms darbams įgyvendinti. Už visa tai tarybos nariai nuoširdžiai dėkojo gerbiamaam svečiui.

Posėdyje buvo aptarta ir numatytos kai kurios priemonės draugijos darbui suaktyvinti. Pageidauta, kad būtų rengiama antra knyga apie Reformaciją Lietuvoje, siūlyta nelikti nuošaly nuo Giesmyno ir kitų leidinių rengimo ir išleidimo, spręsti tolimesnius Reformacijos muziejaus organizacinius klausimus.

Jonas Jasiukėnas

Kalvino bendražygis Teodoras Bėza

Šveicariškos Reformacijos širdyje prie Ženevos akademijos stovi keturių didžiųjų reformatų - Vilhelmo Farelo, Jono Kalvino, Jono Nokso ir Teodoro Bėzos paminklas.

Vilhelmas Farelas buvo šveicariškos Reformacijos pradininkas, Jonas Kalvinas - jos teoretikas, išplatinęs ją visoje Europoje, Jonas Noksas - škotų reformatų Bažnyčios ikūrėjas, Teodoras Bėza - šveicarų reformatorius, Ženevos akademijos rektorius, J.Kalvino bendražygis ir bendramintis, artimiausias padėjėjas ir įpėdinis po jo mirties tapęs šveicarų reformatų vadu. Jo 1560m. parašytą *Išpažinimą* vengrai buvo priėmę svarbiausiu savo tikėjimo dokumentu kol 1567m. buvo priimtas *Bulingerio* parašytas *Antrasis šveicariškasis išpažinimas*. Teodoras Bėza kartu su Noksu ir Kalvinu ikūrė protestantišką Ženevos akademiją ir tapo jos pirmuoju rektoriumi. Po J.Kalvino mirties jo *Jozues knygos komentarus Bėza* papildė gyvenimo aprašymu ir dar tais pačiais metais išspausdino. T.Bėzos ir Kalvino požiūris į predestinaciją - vieną iš svarbiausių reformatų teologinių teiginių - skyrėsi. Teodoras Bėza mokymą apie predestinaciją laikė centriniu mokymu.

Perspausdiname iš "Krikščionybės istorijos" Roberto V.Šuckero straipsnį "Teodoras Bėza".

Teodoras Bėza (1519 - 1605 m.) studijavo teisę, o išleidęs meilės poezijos rinkinį pagarsėjo kaip poetas, rašantis lotynų kalba. 1544 m. jis slapta vedė Klodę Desno, vaikų neturėjo. Po sunkios ligos 1548 m. Bėza atvyko į Ženevą ir pasiskelbė tapęs protestantu. Gavo graikų kalbos profesoriaus vietą Lozanos universitete.

1559 m. Bėza tapo pirmuoju Ženevos akademijos rektoriumi. Pasilikęs Ženevoje, dalyvavo visuose to meto įvykiuose ir tapo Kalvino įpėdiniu bei vienu žymiausių Prancūzijos hugenotų patarėjų. Dalyvavo rengiamose konferencijose Puasi (1561 m.) ir Nju Rošelėje (1571 m.), apgynė reformatų tikėjimo grynumą. Jis pateikė naujas Naujojo Testamento versijas graikų ir lotynų kalbomis, kurios tapo šaltiniais rengiant Ženevos ir Karaliaus Jokūbo Bibliją. Teodoras Bėza parašė Kalvino biografiją, *De jure magistratum* ("Apie valdžios teisę"), reikšmingą politinį protestantų veikalą, taip pat kitų politinių, poleminių ir teologinių traktatų, baigė versti Maro pradėtas giesmes.

Bėza buvo žymi Reformatų Bažnyčios figūra. Jo politinė veikla buvo skirta reformatų tikėjimui įtvirtinti visoje Europoje, ypač Prancūzijoje. Bėzos teologinis metodas suteikė reformatų pozicijai daugiau svarbos. Jo vadovaujama Ženeva tapo protestantų reformatų centru.

Jono Kalvino mokslo apie predestinaciją genezė ir būdas

Vieną iš svarbiausių šveicarų reformatoriaus Jono Kalvino moksle vietų užima mokymas apie predestinaciją. Požiūris į predestinacijos teoriją yra reformato skiriamasis bruožas. Spausdiname ištrauką iš čekų reformatų teologo dr.Emilio Jelinek'o straipsnio "Mūsų sparnuose" Nr.20, 1966m. birželis, išversto Mykolo Plepio.*

Viduramžių Bažnyčia ragino žmogų gauti išganymą savo pastangomis ir nuopelnais. Prieš tai išstojo Reformacija su savo mokslu apie išteisinimą tikrai tikėjimu (solo fide) ir mokslu apie mielaširdystę bei Dievo malonę Jėzuje Kristuje. Pagal Reformacijos mokymą žmogaus išganyme Evangelija užima vyraujančią vietą. *Agrikola* tatau išreiškė drastiškai tvirtindamas, kad dešimties Dievo įsakymų vieta yra ne sakykla, bet rotušė. Jo įsitikinimu neįmanoma skelbti nė vieno Įstatymo postulato pirm nepabrėžus, kad Įstatymas buvo žmonėms to paties Dievo duotas, kuris Evangelijoje pareiškė savo pilnąją malonę ir gailestingumą. Įstatymo skelbimas yra visada susietas su *sandoros* skelbimu, kurią Dievas sudarė su žmogumi. Toje sandoroje pasireiškė Dievo gera valia ir *Jo žmonių pamėgimas*. Tai yra gailestingąjo Dievo manifestacija, dovanojanti nusidėjėliui nusikaltimus ir priimanti žmogų Dievo tarnybon. Žmogus negyvena tam, kad išėtų Kristuje, kaip sako viena pietistinė giesmė, bet tam, kad savo elgesiu šeimoje, visuomenėje ir asmeniniame gyvenime pildytų Dievo reikalavimus su džiaugsmu.

Dievo postulatų ir Dievo malonės vieningumas, Įstatymo ir Evangelijos harmonija – tai berods Kalvino teologijos būdingiausia ypatybė. Absoliutus, suverenų Kalvino Dievas visuomet yra ir Išganytojas, tiesa, paslėptas savo šventume, bet regimas gailestingume. Įstatymas ir Evangelija savo vieningume parodo žmonių vargingumo bedugnę, tačiau tuo pačiu metu matome ir neribotą Dievo malonę ir gailestingumą, apreikštą Jėzuje Kristuje per jo mirtį Golgotoje.

Didysis Ženevos reformatorius yra įsitikinęs, kad išganymas yra ne žmogaus nuopelnas, ne jo pasiryžimas ir pastangos, bet Dievo parinkimas. Viskas yra Dievo rankose, viskas priklauso Dievo autoritetui ir didybei. Išganymas žmogaus, kuris dėl savo kaltės pateko į nuodėmę, yra išimtinai Dievo malonė. *Išteisinimas tikėjimu ir iš malonės* – tai tikriausias Reformacijos tikėjimo pagrindas, pagrįstas vien Šv.Raštu; tai yra apreikšta Dievo tiesa apie visišką žmogaus priklausomybę nuo Dievo visagalybės.

Atrodytų, kad mokslas apie išrinkimą ir predestinaciją yra didžiai abstraktus mokslas. Nepaisant to, jis gimė iš kasdienio gyvenimo būtinumo. Pirmuosius Kalvino pasisakymus predestinacijos tema randame jau pirmoje "Institutio Religionis Christianae" / "Krikščionių tikėjimo pamokymai" / laidoje, taigi ankstyvame būsimojo reformatoriaus jaunystės laikotarpyje (kai knyga pasirodė spaudoje jis buvo vos 24 metų amžiaus), kada jis dar svajojo apie ramų mokslininko darbą. Tiesa, joje nėra specialaus skyriaus skirto predestinacijai, tačiau yra padrikos pastabos sąryšyje su mokslu apie Bažnyčią. Kalvinui visų pirma rūpėjo praktiški dalykai, o ne pati problema. "Institutijoje" matome ištiesą mokslą apie predestinaciją su visomis išvadomis, kaip jis jas išskaitė iš polemisko Liuterio veikalo "De servo arbitrio", 1525m. ir iš Melanchtono "Loci communes", 1535m. Mes žinome, kad po to Melanchtonas nuo savo predestinacinių pažiūrų nutolo.

Neabejotina, kad Jonas Kalvinas (1509-1564) visa generacija jaunesnis už Liuterį (1483-1546), Cvinglį (1484-1531), Melanchtoną (1497-1560) ir Butcerį (1491-1551) yra jų pažiūrų įtakoje. Bet, jei Liuteris pabrėžia išganymo pagrindą tikrai per tikėjimą, Kalvinas pirmučiausia kalba apie Dievo didybę ir apie Dievą Absoliutą. Liuteris moksle apie išteisinimą per tikėjimą randa sąžinės ramybę po ilgo bei beviltiško ieškojimo ir po to džiaugiasi Dievo malonės dovana. Kalvinas nepasitenkina gavęs užtikrinimą išganymui, nors kaip ir Liuteris džiaugsmingai ir dėkingai priima Dievo malonę, bet užduoda sau klausimą, *kodėl Dievas pamilo žmogų ir kodėl nori jį išganyti*. Liuteris pabrėžia Dievo malonę, kuri Golgotoje nusizemino iki nuodėmingo žmogaus. Kalvinas daugiau negu iki šiol yra susirūpinęs Dievo šventumu ir didingumu; Dievas yra tas, kuris viešpatauja visame pasaulyje. Liuteris mano, kad Dievo visagalybė ir Dievo visregėjimas išskiria bet kurią žmogaus laisvę. Kalvinas yra kitos nuomonės. Ir jis yra įsitikinęs, kad Dievas viską mato ir viską valdo, bet Dievo visregėjimas (providencija) neatima žmogui galimybės savarankiškai elgtis. Kalvinas kaip ir Butceris pasisako už žmogaus laisvę, pripažįstant jam Dievo nustatytoje tvarkoje (ordo) galimybę padėti Dievui savo paties išganymo reikale. Nors Kalvinas iš esmės sutinka su Liuterio išteisinimu per tikėjimą, bet paremia tai mokymu apie malonę. Nėra "solo fide"

be "solo gratio" /*nėra išteisinimo tik per tikėjimą be išteisinimo per malonę*. Kalvinas kitaip negu Liuteris priartėjo prie predestinacijos klausimo. Kalvinas, panašiai kaip Cvinglis, palaipsniui, iš pradžių nedrąsiai skelbia savo įsitikinimą apie Dievo išrinkimą. Kalvinas jau pirmoje "Institucijos" laidoje turėjo aiškią ir tikslią pažiūrą, nuo kurios ir vėlesniais metais nė per žingsnį nenutolo. Jau pirmoje laidoje yra įdėtas *visas mokslas apie predestinaciją*. Kalvinas du kartus taisė (1539 ir 1559) savo veikalą, kol šis tapo išsamiu kūrinium. Bet jis nepakeitė savo pažiūros į predestinaciją ir neatšaukė nė vieno sakinio iš savo jaunystės dienų nusistatymo. Tokį pažiūrų pastovumą žmonės retai turi. Dauguma teologų tik būdami brandaus amžiaus pasiekia kokių nors savo pažiūrų susikristalizavimą. Kalvinas jau jaunystėje tiksliai suformulavo savo nuomonę apie tą labai komplikuoatą mokymą ir paliko jam ištikimas, nežiūrint opozicijos; jis tik tiksliau ir aiškiau dėstė savo mintis ir antroje veikalo laidoje 1539 m. jis dar aštriau pasisakė už predestinacijos mokslą.

Dr. Emil Jelinek, iš lenkų kalbos vertė Mykolas Plepys, 1966m.

* lot. praedestinatio – žmogaus pomirtinis likimas – jo išganymas arba pasmerkimas – Dievo valia yra iš anksto nustatyta. (Tarptautinių žodžių žodynas, 1985 m.).

Paminėta Reformacijos diena

Šių metų lapkričio 14 d. Lietuvos reformacijos istorijos ir kultūros draugija paminėjo Reformacijos dieną, kuri protestantų švenčiama spalio 31 –ąją. Tai buvo jau aštuntasis draugijos surengtas šventinis Reformacijos dienos minėjimas. Šį kartą jis suorganizuotas kartu su "Žinijos" draugija ir vyko jos salėje. Be Reformacijos istorijos ir kultūros draugijos narių bei rėmėjų, gausiai susirinko garbių svečių, tarp jų Lietuviškos karališkosios bajorų sąjungos Vilniaus krašto bajorų vadas skulptorius Konstantinas Bogdanas ir nariai, Biržų ir Kėdainių krašto žmonės, susitelkę į kraštiečių sambūrius.

Senųjų reformatų globėjų kunigaikščių Radvilų aureolė, gaubianti praeitį, skatina ir šių dienų žmones ne tik ieškoti savo konfesinio tikėjimo šaknų, bet domėtis ir visa krašto istorija.

Minėdami Reformacijos dieną, galime dar kartą pažvelgti į nepaprastai reikšmingą Lietuvos istorijai ir kultūrai laikotarpį – Reformacijos judėjimą, išplitusį XVI a. Mažojoje Lietuvoje ir Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje.

Šventinio vakaro įžanginį žodį tarė Lietuvos reformacijos istorijos ir kultūros draugijos pirmininkas, habilituotas daktaras Sigitas Kregždė, vakarą vedė draugijos pirmininko pavaduotojas Donatas Balčiauskas.

Svarbiausia renginio dalis buvo Lietuvos Reformacijos istoriją ir Lietuvos kultūros istoriją tyrinėjančios daktarės Ingės Lukšaitės pranešimas, kurį pati prelegentė gražiai pavadino pasvarstymu apie raštijos formavimąsi Prūsijoje ir Lietuvoje. Klausytojai išgirdo apie to meto visuomenės parengtį pokyčiams, apie atsiradusią naują nuostatą į knygą, raštingumą, apie lietuviškų ir prūsiskų knygų rengėjus, galop apie veiksmius, nulėmusius skirtingą prūsų ir lietuvių likimą. Pokalbis buvo susietas su Mikalojaus Radvilos Juodojo ir kitų Lietuvos didikų veikla, rėmusia Reformacija, kuri skatino kultūros pažangą.

Antroje vakaro dalyje muzikologė dr. Jūratė Trilupaitienė supažindino su 17 a. pabaigos – 18 a. pradžios kunigaikščių Radvilų muzikine veikla. Renginį papuošė smuikininkės Alvytės Turčinskaitės ir klavesinu grojusio Gedimino Kviklio koncertas, kuriame skambėjo Motiejaus ir Antano Radvilų sukurta muzika.

Pažangaus Reformacijos judėjimo idėjos, paskatinusios Bažnyčią kratytis ydingų viduramžių apnašų ir grįžti arčiau prie Šventojo Rašto, tolerancija kitaip manančiam, pakantumas teskatina ir šių dienų žmones rimčiau pamąstyti, siekti kilnių idealų.

Genė Kniūkštienė

Mirusiuosius minint

Kunigo Povilo Dilio pamokslas, pasakytas 1963 m. Mirusiųjų minėjimo dieną ev. reformatų bažnyčioje Čikagoje

Lapkritis yra mėnuo, kuris beveik kiekvienam primena mums mūsų šioje žemėje gyvenimo galą. Mirštanti gamta kiekvienais metais yra rimtas perspėjimas, kad mirtis yra ir mūsų likimas. Jau Homeras savo Iliadoje rašė, kad viena žmogaus karta auga, stiprėja, o kita - pranyksta. Išsąmoninimas mirties neišvengiamumo yra vienas iš ženklų, kurie skiria mus nuo gyvulių. Anksčiau ar vėliau turėsime sau pasakyti: artėja valanda, kai mes turėsime mirti.

Žiūrint į mirtį paprastomis akimis, atrodo, kad tai yra perėjimas iš buvimo į nebuvimą. Tai būtų visų gyvenimo vertybių panaikinimas, praradimas viso, kas duoda gyvenimui grožį ir džiaugsmą. Todėl žmogus kaip galėdamas vengia mirties, todėl rimtai susirgęs ligonis vis dar viliasi pasveikti, vis dar bijo įeiti į mirties pasaulį. Yra žmonių, kurie daugiau ar mažiau yra apsipratę su mirtimi. Tai yra supratimas, kad kitos išcieties nėra, turiu pasitraukti iš gyvenimo. Tokiems žmonėms mirtis nėra nelaimė, bet tik likimo išpildymas. Tikėjimas į nemirtingą žmogaus dvasią duoda mums galimybę geriau suprasti mirties esmę. Tai yra ne mirtis, bet perėjimas į kitą geresnę, teisingesnę ir tobulesnę gyvenimą. Jau keturis šimtmečius prieš Kristų Platonas bandė įrodinėti, kad mūsų siela, t.y. mūsų dvasinis gyvenimas, kol gyvi esame, yra pagauta, yra užrakinta kūne, kaip kalėjime, ir tik fizinė mirtis ją išlaisvina. Tada dvasia grįžta į savo tikrąją tėvynę, į idėjų pasaulį, kad ten gyventų amžinai.

Tačiau didžiausias šio pasaulio amžino Gyvenimo skelbėjas buvo Jėzus Kristus. Kristus sako, kad kiekvienas, kuris tiki ir myli, bus prikeltas amžinam dvasiniam gyvenimui. Mes, krikščionys, turime ne tik Kristaus mokslą apie mirtį, Jo žodžius, palyginimus, paaiškinimus, ką ir nekrikščionys gali pasakyti, bet ir paties tos pažiūros Mokytojo patvirtinimą, Jo prisikėlimą iš mirties. Jėzus Kristus pats, jau čia žemėje gavo iš Tėvo galią mirusiems gyvenimą gražinti. Naujasis Testamentas aprašo tris įvykius, kada Jėzus tą galią panaudojo: Lozorjaus, jaunikaičio iš Naimo ir karo vado iš Jairo dukrelės prikėlimas. Bet Jo paties prisikėlimas yra geriausias įrodymas, kad su mirtimi nepasibaigė dvasinis žmogaus gyvenimas. Tuo tikėdamas apaštalas Povilas rašo laiške korintiečiams /1Kor.15/. Jis aiškina, kad mes prisikelsime kitame, negendančiame kūne. Mūsų kalboje aiškiau būtų pasakyti – dvasiniame kūne.

Mūsų trumpas mirties aiškinimas dar privalo būti paremtas mūsų malda ir meile žmonijai. Malda į Viešpatį vadinama aukštąja mokykla, kur žmogaus dvasia gauna paaiškinimus, kas yra gyvenimas, kas mirtis.

Psalmininkas 23-ioje psalmėje rašo: "Nors aš eičiau per tamsią daubą, nebijosiu pikta, nes Tu eisi su manimi; Tavo lazda ir Tavo ramstis – jie padrasins mane". Dovydo psalmės daugelyje vietų rodo žmogaus gilų tikėjimą į amžinąjį gyvenimą pas Dievą.

Kartu su malda mūsų meilė žmonijai stovi virš fizinės mirties. Meilė yra Dievo esmė. Jeigu mes meilės akimis žiūrėtume į kitus, tai turėtume savyje kažką iš Dievo, kažką iš amžinybės jau čia, žemėje. Tos amžinybės dalelė nesibaigia su mirtimi, o tik auga mūsų dvasioje kol nepamatysime Dievo danguje. Mūsų Viešpats ir Išganytojas sako: "Aš esu prisikėlimas ir gyvybė. Kas tiki mane, nors ir numiršta, bus gyvas; ir kiekvienas, kuris yra gyvas ir tiki mane, joku būdu nemirs per amžius!" Amen.

Kun. Povilas Dilys, 1963 m. lapkričio 24 d.

Perspausdinta iš išsivijos leidžiamo žurnalo "Mūsų sparnai" Nr.15, 1963 m. gruodis, šiek tiek sutrumpinus ir pagedagavus.

Šeimų pamaldos Kamerone

Svečiuojantis su Vilniaus ev. reformatų chorą "Giesmė" Škotijoje, šeiminkai, pas kuriuos gyveno choristai, sekmadienio pamaldoms nusivežė kiekvienas į savo parapijų bažnyčias. Mes, aštuoniese, patekome į Kamerono kaimo bažnytelę, į Šeimų pamaldas. Mūsų šeiminkai anksčiau netoli šio kaimelio turėjo žirgų fermą ir dabar, nors išėję į pensiją gyvena mieste, vis vien priklauso senajai parapijai ir sekmadieniais važiuoja ten melstis. Parapiją aptarnauja du kunigai. Pamokslą suaugusiems pasakė kunigas, o po to vaizdžiai, dalyvaujant vaikams – kunigė. Jos pamokslas buvo susieta su tuo metu St. Andrews mieste vykusio Piligrimų žygio renginiais: ką reikia pasiimti į kelionę. Prie Dievo stalo buvo pakviesta mergaitė, kuri padėjo kunigei atrinkti daiktus, reikalingus ilgai kelionei. Be daugybės vaikų pasiūlytų daiktų galima apsieiti, o be Dievo žodžio – Biblijos – ne. Pamaldų pabaigoje mes, Piligrimų žygio dalyviai, pagiedojome keletą nesudėtingų giesmelių, po to kartu su visais – "Laudate omnes gentes". Ją giedodami išėjome į šventorių ir dar ilgai kameroniečiai nenorėjo jos pabaigti, - vis giedojome ir giedojome daugybę kartų susikibę už rankų, eidami rateliu prie bažnyčios.

Manau, kad ne tik mums, bet ir jiems dar ilgai išliks šio susitikimo – škotų ir piligrimų iš tolimos ir jiems mažai žinomos Lietuvos - prisiminimas.

Dalija Gudliauskienė

***Sveikiname ponią Stefaniją Šernienę – mūsų parapijos narę –
sulaukusią 90 – ojo Gimtadienio !***

***Linkime Jubiliatei stiprios sveikatos, geros nuotaikos, būti ir toliau žvaliai,
jaunatviškai, nepasiduoti gyvenimo negandoms !***

Vilniaus ev. reformatų parapijos ir seniūnų tarybos

Ponia Stefanija Šernienė gimė 1910 metų lapkričio 30 d. Kaune bajorų Sofijos ir Zenono Višinskių šeimoje, kurioje jau augo keturios dukros. Stefutė buvo paskutinė, pagrandukas ir, matyt, mylimiausias tėvų vaikas. Paaugusią Stefą leido į geriausią Kaune "Saulės" gimnaziją. Stefa paveldėjo iš motinos vešlias, geltonas, ilgas kasas, kurios sužavėjo tada dar Kauno Universiteto teisės fakulteto studentą iš Biržų krašto Jokūbą Šerną. Gimnazistės ir studento graži draugystė tęsėsi keturis metus. Višinskiai buvo nepraktikuojantys katalikai, simpatizavo protestantizmui, todėl dukros pasirinkimui mielai pritarė. Stefanija pakerejo ne vieną tuometinio Kauno jauną vyrą, turėjo iš ko rinktis, bet, matyt, ir Jokūbas Šernas iš Jasiškių nebuvo "pėsčias", mokėjo sužavėti ir palenkti jaunąją Višinskaitę. Vestuvės įvyko 1933 m. Kauno ev. liuteronų bažnyčioje (liuteronai draugiškai dalinosi su reformatais vienais maldos namais), sutuokė Jokūbo draugas kunigas Fridrichas Barnelis. Prieš tai ją konfirmavo prof. kun. Povilas Jakubėnas

Jaunieji apsigyveno Kaune. Ten gimė sūnus Tadas, po to dukra Renata ir po septynerių metų jaunėlė Birutė. Jokūbas Šernas buvo aktyvus Reformatų Bažnyčios narys, buvo išrinktas Lietuvos ev. reformatų Bažnyčios kuratoriumi, dalyvaudavo Sinoduose, kurie tarpukaryje visada vykdavo per Jonines Biržuose. Į Sinodus kaip į didžiausią metų šventę suvažiuodavo Sinodų dalyviai su šeimomis. Žmonos, vaikai viešėdavo pas gimines, draugus. Ponia Stefanija su giedra šypsena prisimena ir pasakoja apie tuos laikus, kai Biržų ar Nem. Radviliškio klebonijose susėsdavo už stalų sinodalai, kunigai Stasys Neimanas, Fridrichas Barnelis, Vytautas Kurnatauskas, Aleksandras Balčiauskas, dėdė kunigas Adomas Šernas, jų puošnios žmonos.

Laimingas, gražus gyvenimas buvo nutrauktas prasidėjusio karo. Tuo metu Šernų šeima gyveno Vilniuje. Stefanija prisimena, kaip pas juos Vilniuje, traukdamiesi į Vakarus, atsisveikinti buvo užbėgę gražiomis vokiškomis uniformomis apsirengę kunigai Stasys Neimanas ir Vytautas Kurnatauskas. Vokiečių laikais teko pradėti slapstyti vyrui Jokūbui Šernui, nes, studentams atsisakius stoti į vokiečių armiją, karinė vokiečių vadovybė pradėjo gaudyti inteligentus ir siųsti į Vokietiją darbams. Atsitiktinumo dėka, pagavo ne Jokūbą, o atvažiavusį iš Jasiškių į svečius jo brolių Joną, kuris už jį išgyveno visus koncentracijos stovyklos baisumus, aprašytus kartu kentėjusio rašytojo Balio Sruogos "Dievų miške".

Sovietų valdžiai aukštos kvalifikacijos "smetoninis" teisininkas irgi buvo neparankus, teko vėl slapstyti, negalėjo gyventi su šeima. Visi šeimos išlaikymo rūpesčiai užgriuvo jaunąją Šernienę. Dirbo daugiausia švietimo sistemoje sekretore – mašininke, augino, auklėjo, leido į mokslus vaikus. Vyras Jokūbas Šernas dirbo provincijoje įvairų darbą, retkarčiais aplankydamas šeimą. Sunkus gyvenimas, išgyvenimai palaužė jo sveikatą. 1963 metais p. Stefanija palaidojo vyrą. Sūnus jau buvo vedęs, gyveno atskirai, buvo gimęs anūkas Tomas, po kelių metų ir anūkė Erika.

Ilgą laiką p. Stefanija gyveno su vyresniąja dukra Renata, vėliau apsigyveno Birutės šeimoje. Ramia, laimingų dienų tėkmę nutraukė dar vienas likimo smūgis – nelauktai paliko šį pasaulį sūnus Tadas.

Jei ne ši skaudi netektis, prabėgę gyvenimo metai neslėgtų pečių, galėtų ramiai džiaugtis anūko Tomo dukrele - proanūke Gertrūda, kuriai ne vieną kepuraitę pasiuvo, ar vašeliu numezgė, siūvinėtų servetėles, kaip jaunystėje, su atlaidžia šypsena klausytusi mūsų bažnytinių ginčų, netikėtam sveičiui praverus duris, bėgtų ieškoti ko nors skanaus pavaišinti...

Sveikindami mielą ponią Stefaniją Jubiliejaus proga, linkime laimingai sulaukti dar daug gražių pavasarių !

"Vilniaus reformatų žinių" leidėjai

Prisimename Bažnyčios ažuolus

Šių metų gruodžio 16 d. sukako 95 metai, kai Biržų valsč. Šlepščių km. gimė /1905 m./ *kuratorius, dailininkas, skulptorius Jokūbas Dagys*. Pasitraukęs į Vakarų gyveno Toronte, 1968 m. buvo išeivijos lietuvių reformatų Sinodo direktorius. Mirė 1989 19 06 Toronte, pelenai 1889 10 15 atvežti į Lietuvą, palaidoti Raseinių kapinėse.

Sukako 110 metų, kai žuvo /1890 m./ *poetas Eduardas-Jokūbas Daukša*, pirmosios lietuvių kalbos gramatikos autorius, gimė 1836 05 13 Biržuose.

Šių metų sausio 1-ą dieną sukako 40 metų nuo *mokytojos Ievos Dubraitės - Šernienės* mirties (1895 09 10 - 1960 01 01). Gimė ir augo netoli Biržų Daukniškių kaime. Petrapilyje baigė gimnaziją. Dėstė geografiją Biržų, Panevėžio, Kauno gimnazijose. Palaidota Daukniškių kapinėse.

Lapkričio 30-ją būtų sukakę 90 metų *kuratoriui mokytojui Petriui Dubrai* /1900 11 30/. Gimęs Biržų vlsč., Daukniškių kaimo pasiturinčio ūkininko-malūnininko šeimoje, 1937 m. Sinodo Biržuose buvo išrinktas kuratoriumi, 1939 m. – kolegijos nariu. Mirė 1964 10 21, palaidotas Daukniškių kapinėse šalia artimųjų..

Liepos 14-ją būtų sukakę 60 metų buvusiai Vilniaus parapijos komiteto narei doc.*Andai Ledai Dagelei - Juodpusienei* /1940 07 14/. Kilusi iš Biržų apskr., Nem.Radviliškio vlsč., Benupių vienk. 1948 su tėvais išvežta, iki 1958 m. - tremtinė. Studijavo sunkiomis sąlygomis, įgyjo teisininkės specialybę ir tos srities mokslinį laipsnį. Mirė 1994 10 16, palaidota Vilniuje, Antakalnio kapinėse.

Sukako 125 metai, kai gimė muzikos *profesorius, kompozitorius Konstantinas Galkauskas* /1875 06 04/ - Vilniaus ev. reformatų bažnyčios vargonininkas. Mirė 1963 02 20 Vilniuje.

Gruodį sukaks 125 metai, kai Biržų valsč. Vinkšnių kaime gimė *biochemikas prof. Mykolas Galvelė* /1875 12 20/- ištikimas savo bažnyčiai reformatas. Mokėsi Peterburge, stažavosi Berlyne, Kelne, Paryžiaus Sorbonos universitete. Jo vadovaujama Karo medicinos akademijos biochemijos katedra parengė supaprastintą insulino pramoninės gamybos metodą. Stalinistų neteislingai apšmeižtas buvo su dukra Marija – kariške – suimtas, įkalintas. Per Leningrado blokadą 1942 m. sausio 30 d. mirė kalėjimo ligoninėje.

Gegužės mėn. sukako 100 metų, kai Biržuose gimė išeivijos lietuvių reformatų Bažnyčios *kuratorius Jurgis Jakubonis* /1900 05 15/. Mirė 1975 03 29 Čikagoje.

Sukako 110 metų, kai gimė /1890/ Biržų gimnazijos vicedirektoriaus, *lietuvių kalbos mokytojas Jurgis Kutra*, (1890- 1943 03) kilęs iš Biržų valsč, Šniurkiškių kaimo. Buvo aktyvus ev. reformatų Bažnyčios veikėjas. 1941 m. birželio mėn. buvo suimtas ir išvežtas į Sibirą, kur ištrėmimo ir mirė.

Sukako 210 metų, kai Kelmėje gimė /1790/ *superintendentas, kunigas Aleksandras Mačiulskis*. Kunigavo Papilyje, Vilniuje. Mirė 1866 09 09, palaidotas Kubilių kapinėse netoli Papilio.

Sukako 80 metų, kai Švobiškyje mirė *gensuperintendentas, kunigas Vilhelmas Meškovskis /Meškauskas/*, suėmęs I –ąjį Nepriklausomos Lietuvos ev. reformatų Sinodą Švobiškyje. Gimė 1855 m., mirė 1920 07 22, palaidotas Švobiškio bažnyčios šventoriuje.

Rugsėjo 24 d. sukako 20 metų kai JAV West Palm Beach, Floridoje mirė inžinierius matininkas, *kuratorius Motiejus Tamulėnas*. Gimė 1891 12 22 Biržų valč. Gajūnų kaime. 1941-1943 m.m. Lietuvos reformatų, 1961 -1964 m. išeivijos lietuvių reformatų Sinodo kolegijos prezidentas. Mirė 1980 m., palaidotas Čikagoje.

Sukako 470 metų, kai Vakarų Lenkijoje - Neustadte, netoli Poznanės gimė *žymiausias Lietuvos ev. reformatų ideologas, rašytojas, publicistas Andrius Volanas /Volanus Andreas/*. Mirė 1610 m., palaidotas Bijutiškėse netoli Ašmenos.

Sukako 400 metų, kai gimė *Andrejus Vengerskis* - lenkų istorikas, *Reformacijos Lenkijoje ir Lietuvoje metraštininkas*, įamžinęs to meto įvykius ir veikėjus kronikinio pobūdžio veikalė "Libri quatuor slavoniae reformatae".

Sukako 140 metų, kai Poškiečių-Dovainiškių km., Pakruojo valsč. gimė *pirmasis nepriklausomos Lietuvos kariuomenės vadas, generolas Silvestras Žukauskas*. Mirė 1937 11 26 Kaune.

Gruodžio 3 dieną prasideda nauji Bažnytiniai metai

Pagal Bažnytinį kalendorių paskutinis metų sekmadienis yra Amžinybės arba Mirusiųjų atminimo sekmadienis. Tą dieną prisimename mirusius savo artimuosius, lankome jų kapus. Šiais metais tai buvo lapkričio 26-oji diena. Kitą sekmadienį – gruodžio 3 d. - jau prasideda nauji Bažnytiniai metai. Pirmasis mėnesio laikotarpis iki Kalėdų yra rimties ir susikaupimo metas – Adventas. Tai laukimo ir pasiruošimo priimti Kristų laikas /Lot. adventus - atėjimas/. Po to bus gan trumpas džiugus laikotarpis ir vėl ramybės, apmąstymo metas – Gavėnia, kuri tęsiasi pusantrą mėnesio iki Velykų – Kristaus prisikėlimo.

Spausdiname reformatų Bažnyčios svarbiausių švenčių kalendorių 2001 metams.

REFORMATŲ BAŽNYTINĖS ŠVENTĖS 2001 METAI

Sausio	1 d.	NAUJIEJI METAI - Jėzaus vardo diena
Sausio	6 d.	IŠMINČIAI (Trys Karaliai)
Vasario	28 d.	GAVĖNIOS pradžia - 40-ies dienų priešvėlykinis laikas
Kovo	7 d.	MALDŲ - ATGAILOS diena
Balandžio	8 d.	VERBŲ SEKMADIENIS - prasideda Didžioji savaitė
Balandžio	12 d.	ŽALIASIS (DIDYSIS) KETVIRTADIENIS - Šv.Vakarienės įstatymo diena
Balandžio	13 d.	DIDYSIS PENKTADIENIS - Kristaus nukryžiuavimo ir mirties Golgotos kalne diena
Balandžio	15-16 d.d.	VELYKOS - Kristaus prisikėlimo ir mirties Pergalės šventė
Gegužės	6 d.	MOTINOS diena
Gegužės	24 d.	KRISTAUS DANGUN ŽENGIMO diena, šeštinės (40 d. po Velykų)
Birželio	3 d.	SEKMINĖS - Šv.Dvasios atsiuntimas (50 d. po Velykų)
Birželio	10 d.	ŠV.TREJYBĖS šventė, skirta Šv.Dievo Trejybei pagarbinti
Birželio	24 d.	JONO KRIKŠTYTOJO gimimo diena (Joninės)
Spalio	7 d.	PJŪTIES PADĖKOS šventė
Spalio	31 d.	REFORMACIJOS - Bažnyčios atsinaujinimo šventė
Lapkričio	25 d.	AMŽINYBĖS (Mirusiųjų prisiminimo) sekmadienis
Gruodžio	2 d.	I-asis Advento Sekmadienis - Prasideda nauji Bažnytiniai metai
Gruodžio	24 d.	KŪČIOS
Gruodžio	25-26 d.d.	KALĖDOS - Kristaus gimimo diena
Gruodžio	31 d.	SENŲJŲ METŲ VAKARAS

Vilniaus ev. reformatų parapijai atmintinos dienos:

Balandžio 21d. – Vilniaus ev. reformatų bažnyčios kertinio akmens padėjimo – statybos pradžios diena (1830.04.21)

Liepos 21 d. - Vilniaus ev. reformatų bažnyčios pašventinimo diena (1835.07.21)

Amžinasis Dieve, mūsų dienos prieš Tave - kaip ant delno, mūsų gyvenimas - kaip rūkas po Tavo veidu, Tavo metai neturi galo, mūsų gi metai pranyksta kaip šešėlis ir nepasilieka...

Iš Lietuvos ev. reformatų Giesmyno su maldų priedu, 1921 m.

Informacija

Lapkričio 5 d. Vilniaus ev. reformatų bažnyčioje pamaldų nebuvo.

Lapkričio 10 – 20 d.d. Lietuvos reformatų delegacija - kunigai A.Kvedaravičius, R.Mikalauskas, K.Daugirdas, Prahos universiteto teologijos studentė G.Gasiūnaitė, Kauno - parapijos pirmininkė J.Vaičiulienė ir V.Aišparas, Vilniaus – L.Keželytė buvo išvykę į Švediją, Vaxjo miestą, Švedijos reformatų Bažnyčios, kuri kaip ir Lietuvos reformatų Bažnyčia priklauso Pasaulinei Reformatų Bažnyčių Sąjungai /WARC/, kvietimu.

Lapkričio 12 d. Vilniaus ev. reformatų bažnyčioje pamaldas laikė bažnyčios administratorius Vitaras Paltanavičius.

Lapkričio 14 d. Radvilų rūmuose Reformacijos istorijos ir kultūros bei Žinijos draugijų pastangomis Vilniaus visuomenei buvo surengtas Reformacijos dienos paminėjimas. Dalyvavo dr.Ingė Lukšaitė, apie vakaro koncerte skambėjusius kunigaikščių Motiejaus ir Antano Radvilų kūrinius kalbėjo muzikologė dr.Jūratė Trilupaitienė, grojo smuikininkė Alvytė Turčinskaitė, klavesinu akompanavo Gediminas Kviklys.

Lapkričio 19 d. Vilniaus ev. reformatų bažnyčioje pamaldas laikė lektorius, teologijos bakalauras Tomas Šernas. Po pamaldų susirinę aktyviausi parapijos nariai, Vilniaus universiteto religijų studijų ir tyrimo centro studentai-magistrantai Tomas Šernas, Ervinas Koršunovas, istorijos magistrantė Jūratė Leonavičiūtė - Švėgždienė kalbėjo apie sekmadieninės mokyklėlės veiklos atnaujinimą, kitus parapijos reikalus.

Lapkričio 26 d. – Mirusiųjų minėjimo dieną Vilniaus ev. reformatų bažnyčioje pamaldas laikęs lektorius Tomas Šernas paminėjo mirusius Vilniaus parapijos narius, taip pat reformatų kunigus – lenkus, tritūsusius Lietuvos reformatų Bažnyčios – Vilniaus Sinodo labui: Mykolą Cieraskį, Aleksandrą Mačiulskį ir jo sūnų Joną, Oskarą Kurnatauską, parengusius ir leidusius lietuviams reformatams katekizmus, kitą šviečiamąją literatūrą. Grupė parapijiečių aplankė Rokantiškių, Antakalnio ir Saltoniškių kapinėse palaidotų Vilniaus reformatų kapus.

Prie Vilniaus reformatų bažnyčios vėl veikia *protestantiškos literatūros knygynėlis*, vadovaujamas sugrįžusios iš Australijos Vidos Jurkovič - Kasakaitytės. Ten taip pat prekiaujama ir *muzikos įrašais: audio ir CD*.

Parapijos namuose darbo dienomis 9 -14 val. ir po pamaldų veikia *bibliotekėlė*, vadovaujama Kolegijos sekretorės Neringos Ragaliauskytės.

Lietuvos reformatų kunigų telefonai: senjoras kun.Petras Čepas gyv. Medeikiuose tel. 8-220-58577, kun.Algimantas Kvedaravičius gyv. Vilniuje tel. 450656 ir mob. 8-298-05410, kun.Rimas Mikalauskas gyv. Kėdainiuose tel. 8-257-56967 ir mob. 8-289-21339, diak.Kęstutis Daugirdas Kaune tel.8-27- 723838, Biržuose tel.8-220-31609 ir mob. 8-286-67007

Primename seniūnų telefonus: Dalija Gudliauskienė 429118, Donata Indriūnaitė 342824, Angelina Kamčiatnienė 733757, Alfredas Naktinis 470718, Irena Petrylienė 414646, Damutė Pranulienė 444272, Birutė Šernaitė 617690

Korektorė Dalia Pronskietytė

parengė Dalija Gudliauskienė